

Crna Gora / Montenegro
Zavod za zapošljavanje Crne Gore / Employment Agency of Montenegro

**Analiza motivacije i prepreka za uključivanje žena i korisnika materijalnog
osiguranja porodice u programe zapošljavanja**

Istraživanje Zavoda za zapošljavanje Crne Gore: rezultati motivacionih radionica 2025

Contents

Riječ autora.....	3
Uvod.....	4
Metodologija istraživanja.....	5
Analiza rezultata istraživanja.....	6
Osnovi podaci o radionici	6
Procjena motivacije uključenosti	11
Prepreke za uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja	14
Konkretna uključivanja i preporuke.....	18
Glas nezaposlenih žena i korisnika MOP-a: preporuke za unapređenje mjera aktivne politike zapošljavanja.....	24
Zaključak.....	27
Poruka Zavoda za zapošljavanje Crne Gore	28

Podgorica, oktobar 2025.

Riječ autora

Zavod za zapošljavanje Crne Gore, kroz Sektor za mjere aktivne politike zapošljavanja, realizovao je tokom septembra i oktobra 2025. godine motivacione radionice za žene i korisnike materijalnog obezbjeđenja porodice u više crnogorskih opština. Radionice su sprovedene u okviru kontinuiranih aktivnosti Zavoda usmjerenih na podsticanje zapošljivosti najugroženijih kategorija nezaposlenih, kroz direktnu komunikaciju, grupni rad i motivacionu podršku.

Ova analiza zasniva se na podacima koje su prikupili savjetnici za mjere aktivne politike zapošljavanja, u saradnji sa savjetnicima za evidenciju i posredovanje pri zapošljavanju, neposredno nakon realizovanih radionica. Istraživanje je obuhvatilo opštine Žabljak, Plav, Rožaje, Gusinje, Mojkovac, Bijelo Polje, Nikšić, Podgorica (Glavni grad), Danilovgrad, Zeta, Cetinje (Prijestonica), Kolašin i Pljevlja, čime su obuhvaćeni sjeverni i centralni region Crne Gore.

Motivacione radionice na jugu zemlje nijesu još bile organizovane u trenutku sprovođenja istraživanja, budući da je u ovoj fazi veći fokus bio usmjeren na opštine u kojima je zastupljenost ciljne grupe žena i korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice — najizraženija. Takav pristup omogućio je detaljnije sagledavanje potreba i izazova populacije koja se u najvećoj mjeri suočava sa rizikom od dugotrajne nezaposlenosti i socijalne isključenosti.

Podaci dobijeni tokom radionica pružaju vrijedan uvid u stepen motivacije nezaposlenih žena i korisnika MOP-a za uključivanje u programe i mjere aktivne politike zapošljavanja, kao i u glavne prepreke koje utiču na njihovu aktivaciju na tržištu rada. Rezultati pokazuju da su učesnici najčešće motivisani željom za sticanjem novih znanja i praktičnih vještina, dok kao ključne barijere prepoznaju nedostatak podrške okruženja, nisku kvalifikovanost, brigu o porodici i ograničene lokalne prilike za zapošljavanje. Zavod za zapošljavanje Crne Gore ovim istraživanjem želi da doprinese boljem razumijevanju potreba ranjivih grupa, te da obezbijedi osnovu za razvoj ciljano usmjerenih programa koji će ojačati njihovu radnu aktivaciju, ekonomsko osnaživanje i socijalnu uključenost.

Zahvaljujem svim učesnicama radionica, kao i kolegama savjetnicima koji su svojim angažovanjem i posvećenošću omogućili realizaciju ovog istraživanja i pružili dragocjene podatke za dalje unapređenje politika zapošljavanja u Crnoj Gori.

mr Gordana Bošković

*v.d. pomoćnice direktora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore
Sektor za mjere aktivne politike zapošljavanja*

Uvod

Zapošljivost žena i korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice predstavlja jedno od ključnih pitanja u okviru politika aktivacije i socijalne inkluzije na tržištu rada Crne Gore. Ove grupe se, u praksi, najčešće suočavaju sa dugotrajnom nezaposlenošću, nižim nivoom obrazovanja, nedostatkom radnog iskustva, ali i socijalnim i porodičnim okolnostima koje otežavaju njihovo uključivanje u programe zapošljavanja i mjere podrške.

Polazeći od strateških opredjeljenja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i prioriternih ciljeva definisanih u dokumentima koji uređuju oblast tržišta rada i socijalne politike, sprovedene su motivacione radionice namijenjene upravo ovoj ciljnoj grupi. Cilj radionica bio je da se kroz otvoren razgovor i direktan kontakt sa nezaposlenima identifikuju njihovi motivi, potrebe i prepreke za uključivanje u programe i mjere aktivne politike zapošljavanja (APZ).

U okviru radionica, koje su realizovane u više opština centralnog i sjevernog regiona, savjetnici Zavoda su, kroz strukturisane aktivnosti i upitnike, prikupili relevantne podatke o stepenu motivisanosti učesnica, njihovom interesovanju za konkretne programe, kao i o faktorima koji utiču na njihovu odluku o aktivnom traženju zaposlenja. Na osnovu tih informacija izrađena je ova analiza, koja ima za cilj da doprinese boljem razumijevanju psiholoških, socijalnih i ekonomskih aspekata nezaposlenosti kod ranjivih grupa, te da pruži smjernice za unapređenje pristupa i mjera podrške.

Analiza rezultata motivacionih radionica istovremeno predstavlja i korak ka kreiranju prilagođenijih i inkluzivnijih programa zapošljavanja, koji će omogućiti lakšu integraciju žena i korisnika MOP-a na tržište rada, uz aktivniju saradnju Zavoda sa lokalnim zajednicama, institucijama i poslodavcima.

Metodologija istraživanja

Istraživanje je sprovedeno u okviru aktivnosti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore usmjerenih na unapređenje pristupa mjerama aktivne politike zapošljavanja (APZ) i podsticanje radne aktivacije ranjivih grupa na tržištu rada.

Podaci su prikupljeni tokom motivacionih radionica organizovanih u septembru i oktobru 2025. godine, u lokalnim biroima rada na teritoriji Žabljaka, Plava, Rožaja, Gusinja, Mojkovca, Bijelog Polja, Nikšića, Podgorice (Glavni grad), Danilovgrada, Zete, Cetinja (Prijestonica), Kolašina i Pljevalja. Radionice su realizovane u timskom radu savjetnika za mjere aktivne politike zapošljavanja i savjetnika za evidenciju i posredovanje pri zapošljavanju, uz primjenu jedinstvenog obrasca za evidentiranje podataka.

Instrument istraživanja bio je strukturisani upitnik koji su savjetnici popunjavali neposredno po završetku radionice, na osnovu opservacije i interakcije sa učesnicima. Upitnik je obuhvatao sljedeće ključne oblasti:

- opšti nivo zainteresovanosti učesnika za uključivanje u programe i mjere APZ,
- motive za uključivanje u programe zapošljavanja,
- identifikovane prepreke i barijere za aktivno učešće,
- izraženo interesovanje za konkretne programe i mjere,
- preporuke savjetnika za dalji rad sa grupom.

Uzorak je obuhvatio učesnike motivacionih radionica: nezaposlene žene i korisnike materijalnog obezbjeđenja porodice, što omogućava kvalitativni uvid u njihove stavove, očekivanja i realne prepreke za uključivanje u mjere zapošljavanja.

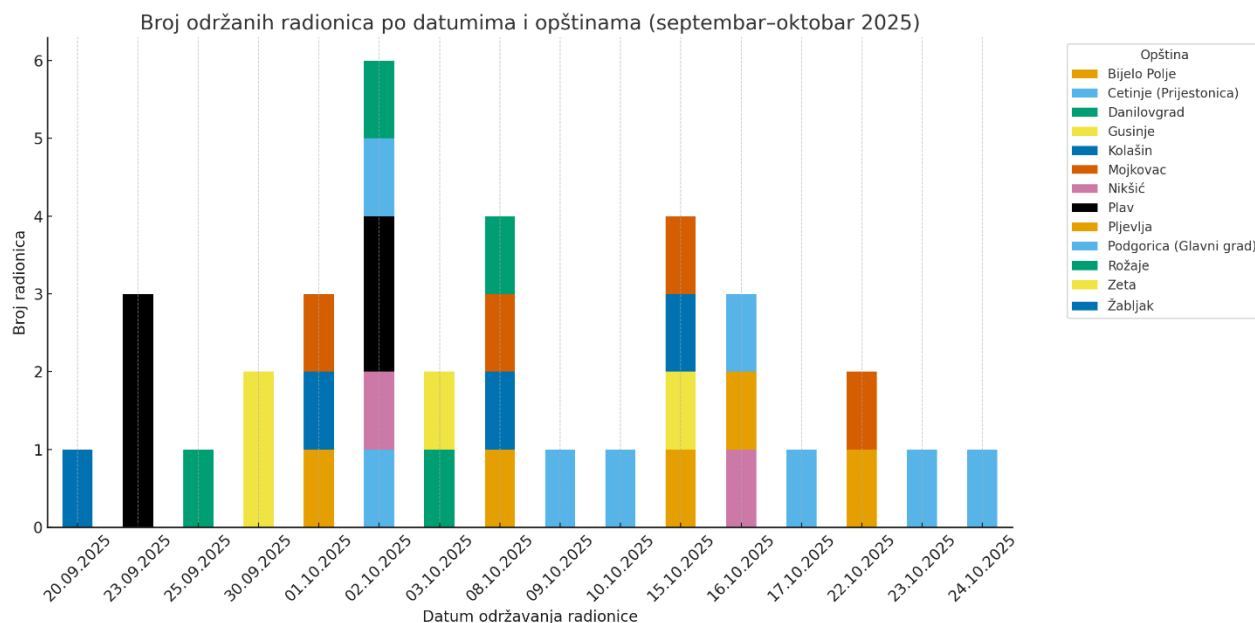
Prikupljeni podaci su objedinjeni i analizirani na deskriptivnom nivou, sa ciljem da se prepoznaju zajednički obrasci ponašanja i razlike u stepenu motivisanosti među učesnicima. Dobijeni nalazi predstavljaju polaznu osnovu za planiranje novih radionica i dizajniranje ciljanih programa podrške za ove kategorije nezaposlenih lica, sa posebnim fokusom na povećanje njihove aktivacije i zapošljivosti.

Analiza rezultata istraživanja

Osnovi podaci o radionici

Poglavlje „Osnovni podaci o radionici“ obuhvata skup informacija koje pružaju osnovni kontekst realizacije motivacionih radionica, kao što su datum održavanja, lokacija (opština/lokalni biro rada), broj učesnika i njihova struktura prema polu i statusu korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice (MOP). Cilj ovog dijela upitnika bio je da se obezbijedi pregled prostorne i vremenske raspodjele sprovedenih aktivnosti, kao i osnovne karakteristike grupa koje su učestvovalе u radionicama.

Ovi podaci omogućavaju bolje razumijevanje dinamike sprovođenja radionica, prepoznaju obrasce u odazivu nezaposlenih lica i olakšavaju tumačenje rezultata kasnijih analiza koje se odnose na motivaciju, prepreke i spremnost učesnika za uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja.

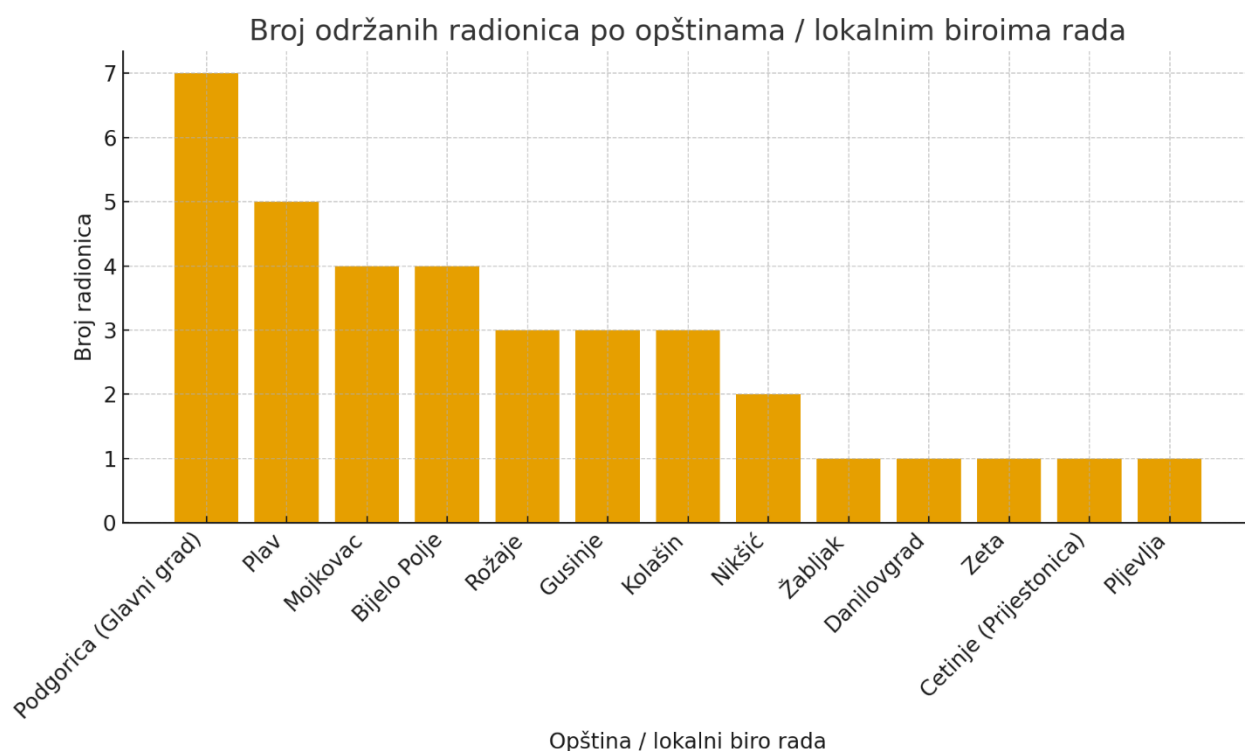
Motivacione radionice za žene i korisnike materijalnog obezbjeđenja porodice sprovedene su u periodu od 20. septembra do 24. oktobra 2025. godine. U tom vremenskom okviru organizovano je ukupno 35 radionica na teritoriji Crne Gore, u kontinuitetu koji je omogućio uspješnu koordinaciju aktivnosti i ravnomjernu zastupljenost opština.

Radionice su započele 20. septembra na Žabljaku, a tokom narednih pet sedmica održane su u više lokalnih biroa rada, prema sljedećem rasporedu: Plav (23. septembar), Rožaje (25.

septembar), Gusinje (30. septembar), Bijelo Polje, Kolašin i Mojkovac (1. oktobar). Najintenzivniji dan sprovođenja bio je 2. oktobar, kada je u čak šest opština – Cetinje, Nikšić, Plav, Podgorica, Rožaje i Žabljak – istovremeno realizovan najveći broj radionica.

U nastavku mjeseca aktivnosti su se odvijale u kontinuitetu: Danilovgrad i Zeta (3. oktobar), Bijelo Polje, Kolašin, Mojkovac i Rožaje (8. oktobar), te više radionica u Podgorici između 9. i 24. oktobra, što svjedoči o visokom stepenu organizacione sinhronizacije i posvećenosti terenskog tima Zavoda.

Ovakva vremenska dinamika ukazuje na to da je plan realizacije bio pažljivo strukturisan, sa posebnim akcentom na centralni i sjeverni region Crne Gore, gdje je zastupljenost ciljnih grupa najizraženija. Kontinuirano sprovođenje radionica omogućilo je prikupljanje obuhvatnih i vremenski konzistentnih podataka, što je značajno doprinijelo pouzdanosti rezultata analize.

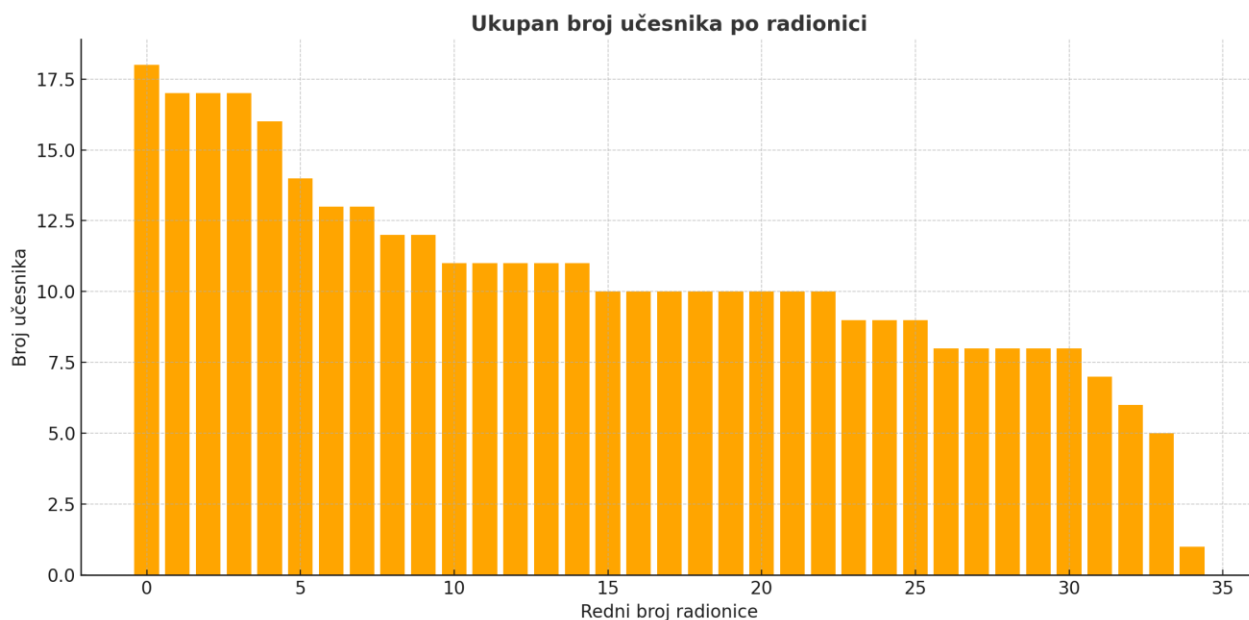
Motivacione radionice su sprovedene u ukupno 13 opština Crne Gore, i to: Podgorici, Plavu, Bijelom Polju, Mojkovcu, Rožajama, Gusinju, Kolašinu, Nikšiću, Žabljaku, Danilovgradu, Zeti, Cetinju (Prijestonici) i Pljevljima. Tokom istraživnog perioda organizovano je 36 radionica, što ukazuje na široku teritorijalnu pokrivenost sjevernog i centralnog regiona.

Najveći broj radionica realizovan je u Podgorici (7 radionica, 19,4%), što je i očekivano, s obzirom na veličinu tržišta rada i broj korisnika koji su evidentirani u Glavnom gradu. Značajan intenzitet aktivnosti zabilježen je i u Plavu (5 radionica, 13,9%), kao i u Bijelom Polju i Mojkovcu (po 4 radionice, 11,1%), što ukazuje na jasan fokus Zavoda na opštine u kojima je zastupljenost korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice veća od prosjeka.

U Rožajama, Gusinju i Kolašinu održane su po tri radionice (8,3%), dok je po dvije radionice organizovano u Nikšiću (5,6%), a po jedna u Žabljaku, Danilovgradu, Zeti, Cetinju i Pljevljima (2,8% svaka). Ova raspodjela potvrđuje da je prioritet u prvoj fazi sprovođenja aktivnosti bio na sjeveru i dijelom u centralnom regionu, gdje su stope nezaposlenosti više, a socioekonomske barijere za zapošljavanje izraženije.

U južnim opštinama (Bar, Ulcinj, Budva, Kotor, Tivat, Herceg Novi, Tuzi) radionice nijesu još bile organizovane u trenutku sprovođenja istraživanja, što je u skladu sa planom Zavoda da se aktivnosti u tim sredinama realizuju u narednoj fazi. Takav pristup omogućava fokusirano usmjeravanje resursa i detaljniju analizu populacija koje su najudaljenije od tržišta rada, a čije je uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja prioritarno.

Ukupno posmatrano, raspodjela po opštinama pokazuje da su motivacione radionice sprovedene na strateški odabranim lokacijama, čime je obezbijedena reprezentativnost podataka i osnov za dalju analizu motivacije, prepreka i potreba ciljne grupe nezaposlenih žena i korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice.

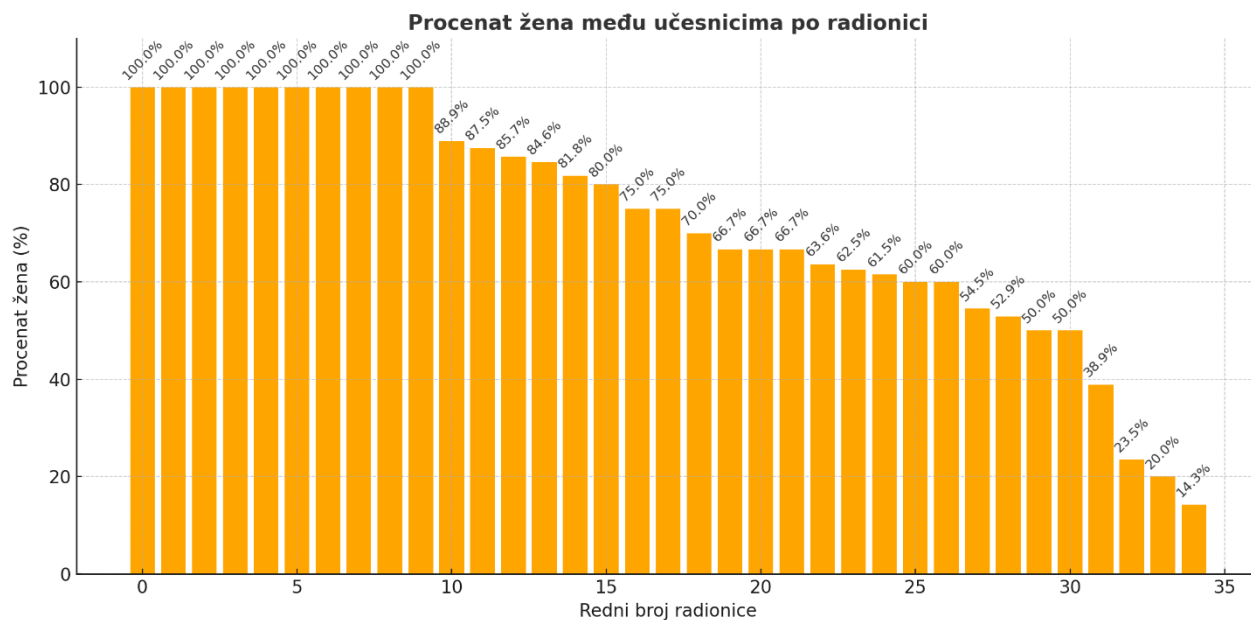

Tokom sprovođenja motivacionih radionica za žene i korisnike materijalnog obezbjeđenja porodice, ukupno je učestvovalo 370 nezaposlenih lica na 36 radionica, što u prosjeku iznosi 10,6 učesnika po radionici. Broj prisutnih varirao je od 1 do 18, zavisno od lokalne sredine, interesa ciljne grupe i dostupnosti nezaposlenih u evidenciji.

Najmanje grupe zabilježene su u manjim i ruralnim opštinama, poput Žabljaka, Gusinja i Danilovgrada, gdje je odaziv bio ograničen manjim brojem registrovanih korisnika MOP-a i žena u evidenciji nezaposlenih. Nasuprot tome, najveći broj učesnika bilježi se u Podgorici, Plavu, Bijelom Polju i Mojkovcu, gdje su radionice okupile od 15 do 18 učesnika, što ukazuje na veći interes za uključivanje u aktivnosti Zavoda i izraženiju potrebu za podrškom u planiranju zapošljavanja.

Vizuelni prikaz distribucije učesnika po radionicama pokazuje da su grupe bile relativno ujednačene, uz nekoliko manjih izuzetaka, što svjedoči o dobroj organizaciji i prilagođenosti metodologije lokalnim uslovima. Prosječna veličina grupe omogućila je aktivno učešće svih prisutnih i kvalitetnu interakciju sa savjetnicima, što predstavlja važan faktor u postizanju motivacionog efekta radionica.

Ukupno posmatrano, struktura broja učesnika potvrđuje da su radionice bile adekvatno dimenzionisane i ciljano usmjerene, čime su stvoreni uslovi za prikupljanje kvalitetnih podataka o motivima, barijerama i spremnosti učesnika za uključivanje u programe aktivne politike zapošljavanja.

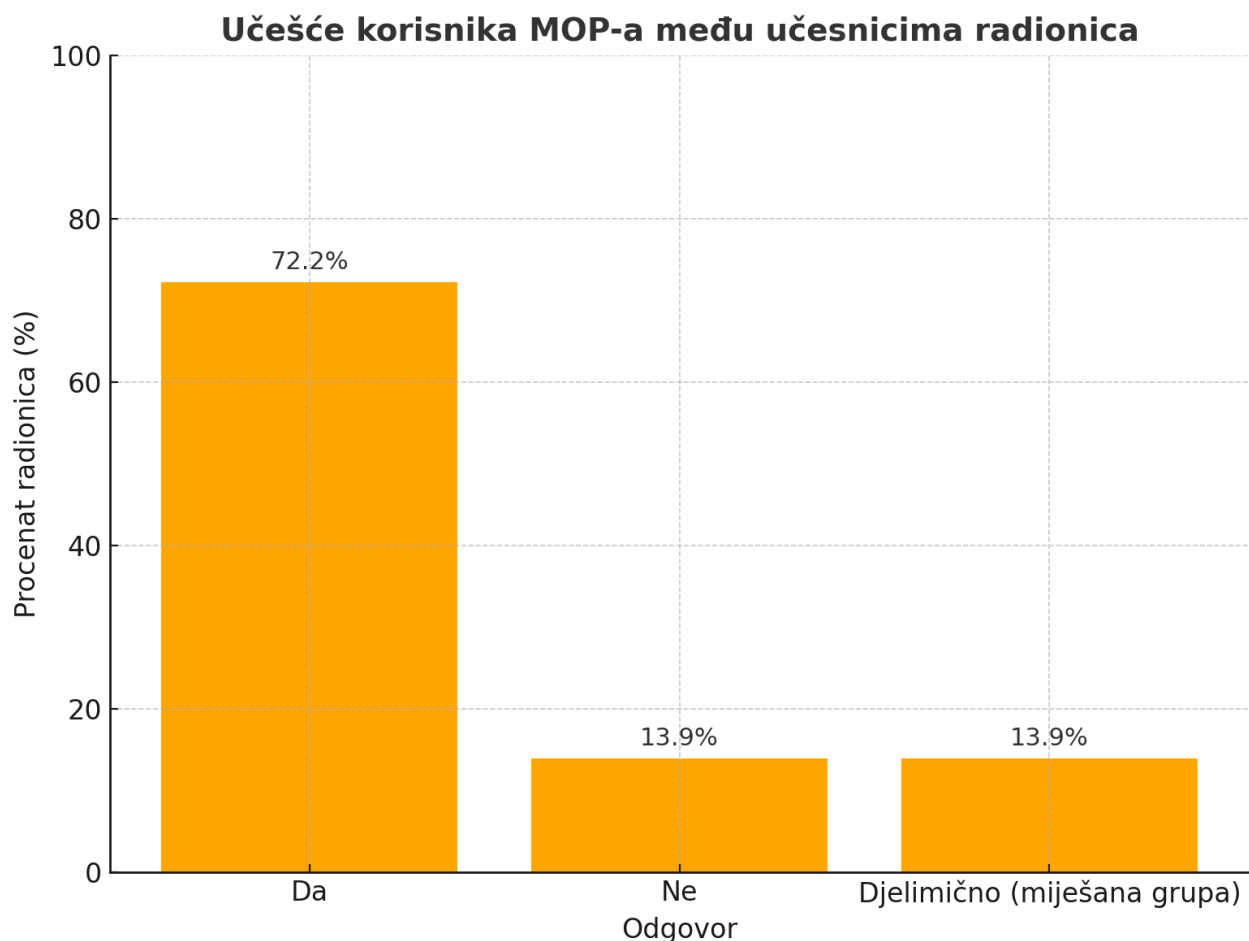

U okviru 36 održanih motivacionih radionica, žene su činile 71,9% svih učesnika, što potvrđuje da je projekat u velikoj mjeri usmjeren na ciljnu grupu kojoj je i bio namijenjen. Ukupan broj učesnika iznosio je 266, dok je učešće muškaraca bilo znatno manje, što se i očekivalo imajući u vidu da su radionice primarno koncipirane za žene i korisnike materijalnog obezbjeđenja porodice (MOP).

Na većini radionica žene su predstavljale apsolutnu većinu učesnika, a u pojedinim slučajevima i 100% grupe, naročito u opštinama Plav, Bijelo Polje, Rožaje i Gusinje, gdje su prisustvovala isključivo žene. U urbanim sredinama, poput Podgorice i Nikšića, zabilježen je nešto veći stepen raznolikosti, ali i dalje uz dominantno učešće ženske populacije.

Ovi podaci ukazuju da su motivacione radionice uspješno doprinijele uključivanju žena u aktivnosti Zavoda, posebno onih koje su dugotrajno nezaposlene, nižeg obrazovnog nivoa i sa smanjenim šansama za zapošljavanje. Zastupljenost od gotovo tri četvrtine učesnika pokazuje da je program bio efikasno targetiran, a visoka stopa odziva potvrđuje relevantnost teme i potrebu za daljim sprovođenjem sličnih aktivnosti u okviru mjera aktivne politike zapošljavanja.

<

Analiza podataka pokazuje da su korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice (MOP) bili najzastupljenija ciljna grupa na motivacionim radionicama. Od ukupno 36 održanih radionica, u čak 72% slučajeva učesnici su bili isključivo korisnici MOP-a, dok su u 14% radionica grupe bile mješovitog sastava (kombinacija korisnika MOP-a i drugih nezaposlenih lica). U preostalih 14% radionica učesnici nijesu pripadali ovoj kategoriji.

Ovakva struktura potvrđuje da su motivacione radionice u potpunosti bile usmjerene ka jednoj od najranjivijih grupa na tržištu rada, licima koja se suočavaju s dugotrajnom nezaposlenošću, niskim nivoom obrazovanja i smanjenim mogućnostima za zapošljavanje. Prisutnost korisnika MOP-a u više od dvije trećine radionica pokazuje da je Zavod uspješno sproveo planirano ciljanje i omogućio da se aktivnosti usmjere na one kojima je podrška najpotrebnija.

Takođe, prisustvo mješovitih grupa doprinijelo je razmjeni iskustava između različitih kategorija nezaposlenih, što je dodatno obogatilo dinamiku rada i omogućilo peer-learning pristup u kojem učesnici kroz međusobnu komunikaciju i primjere dobre prakse razvijaju motivaciju za aktivnije uključivanje na tržište rada.

Ovi nalazi potvrđuju da je planirani koncept radionica bio primjeren, inkluzivan i efektivan, sa jasnim fokusom na najugroženije grupe i stvaranjem osnove za njihovo aktivno uključivanje u mjere i programe zapošljavanja.

Procjena motivacije uključenosti

Poglavlje „Procjena motivacije i uključenosti“ imalo je za cilj da pruži uvid u stepen spremnosti, interesovanja i angažovanosti učesnika za uključivanje u programe i mjere aktivne politike zapošljavanja (APZ). Kroz set od više pitanja, savjetnici su procjenjivali opšti nivo motivacije učesnika, njihove dominantne motive i očekivanja, kao i uočene prepreke koje utiču na aktivno traženje posla i učešće u programima Zavoda.

Ovaj dio upitnika omogućava da se, pored kvantitativnih pokazatelja, sagleda i kvalitativni aspekt motivisanosti nezaposlenih lica, odnosno da se identifikuju faktori koji podstiču ili ograničavaju njihovu aktivaciju. Dobijeni podaci predstavljaju osnovu za planiranje budućih radionica i prilagođavanje mjera podrške potrebama konkretnih ciljnih grupa.

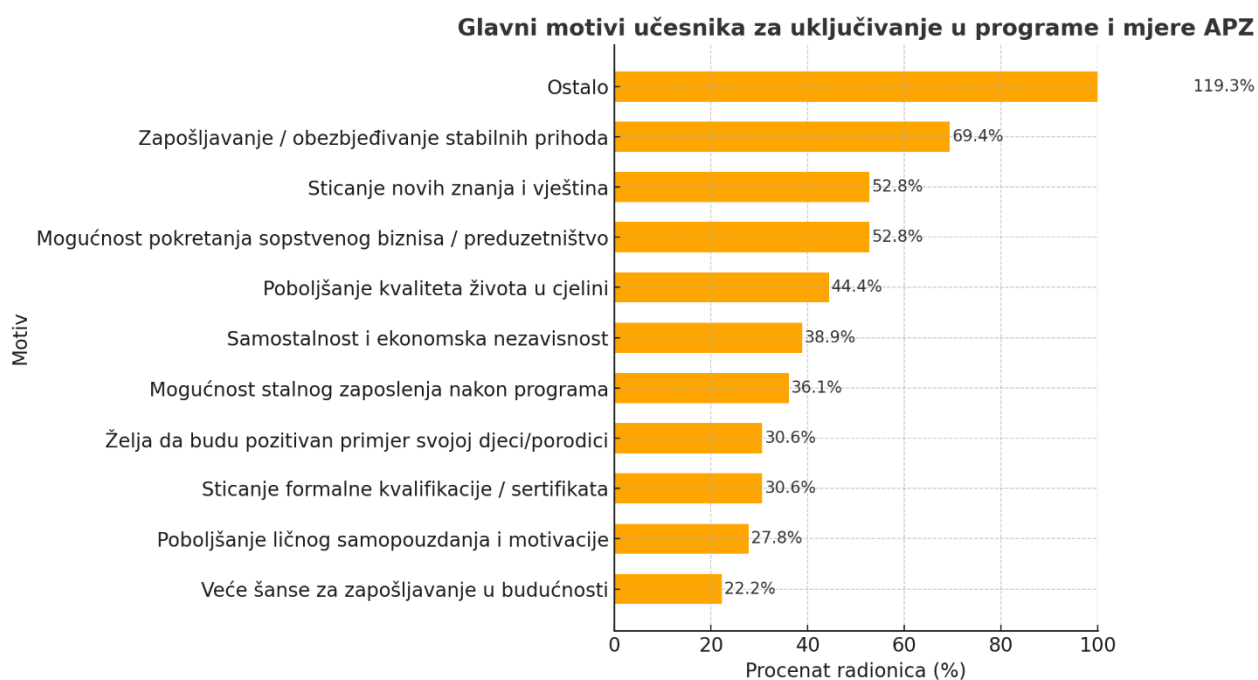
Rezultati prikupljeni na osnovu opservacije i interakcije tokom radionica pokazuju da je većina učesnika iskazala umjeren nivo zainteresovanosti za uključivanje u programe i mjere aktivne politike zapošljavanja (APZ). U čak 55,6% radionica savjetnici su procijenili da su učesnici umjereno zainteresovani, što ukazuje na prisutnu motivaciju, ali i na potrebu za dodatnim radom na osnaživanju i ohrabrivanju ove grupe.

Na 22,2% radionica učesnici su pokazali visok stepen zainteresovanosti, što potvrđuje da dio nezaposlenih lica, posebno žena i korisnica MOP-a, prepoznaje potencijal i koristi koje im programi Zavoda mogu donijeti. Ovakvi rezultati sugerišu da motivacioni pristup ima vidljiv efekat, naročito kada se primjenjuje kroz direktnu komunikaciju i praktične primjere tokom radionica.

Sa druge strane, na 19,4% radionica zabilježen je nizak nivo zainteresovanosti, dok je svega 2,8% učesnika ocijenjeno kao potpuno nezainteresovano za učešće u programima APZ. Ovi nalazi ukazuju da kod dijela ciljnih grupa i dalje postoje psihološke, informacione i socioekonomske barijere koje ograničavaju spremnost na aktivno uključivanje.

Ukupno posmatrano, rezultati sugerišu da većina nezaposlenih učesnika posjeduje osnovnu motivacionu osnovu koja se može dalje razvijati kroz individualni i grupni rad savjetnika.

Kroz kontinuirane motivacione aktivnosti, informisanje o benefitima mjera i prilagođene programe podrške, moguće je povećati nivo angažovanosti i doprinijeti uspješnijoj aktivaciji ovih lica na tržištu rada.

Na pitanje o glavnim motivima za uključivanje u programe i mjere aktivne politike zapošljavanja, učesnicima je bio ponuđen višestruki izbor, što znači da su mogli navesti više razloga koji ih podstiču na učešće. Ovakav pristup omogućio je da se sagleda kompleksnost motivacionih faktora i njihova međusobna povezanost.

Analiza pokazuje da je najčešći motiv za uključivanje u programe i mjere APZ bio zapošljavanje i obezbjeđivanje stabilnih prihoda, koji je naveden u čak 69% radionica. Ovaj nalaz potvrđuje da je ekonomska sigurnost primarni cilj većine učesnika, posebno među ženama i korisnicama materijalnog obezbjeđenja porodice.

Drugi po zastupljenosti motivi su sticanje novih znanja i vještina (53%) i pokretanje sopstvenog biznisa (53%), što ukazuje na izraženu potrebu učesnika da razviju kompetencije koje povećavaju njihovu zapošljivost i samostalnost. Na sličan način, poboljšanje kvaliteta života (44%) i postizanje ekonomske nezavisnosti (39%) prepoznati su kao važni lični podsticaji, naročito kod žena koje žele da doprinesu porodičnom budžetu ili se osamostale.

Kategorija „Ostalo“, koja obuhvata zbirno oko 16% odgovora, odnosi se na motive koji su se pojavljivali rjeđe, ali su važni za razumijevanje širine potreba učesnika. U ovu grupu spadaju:

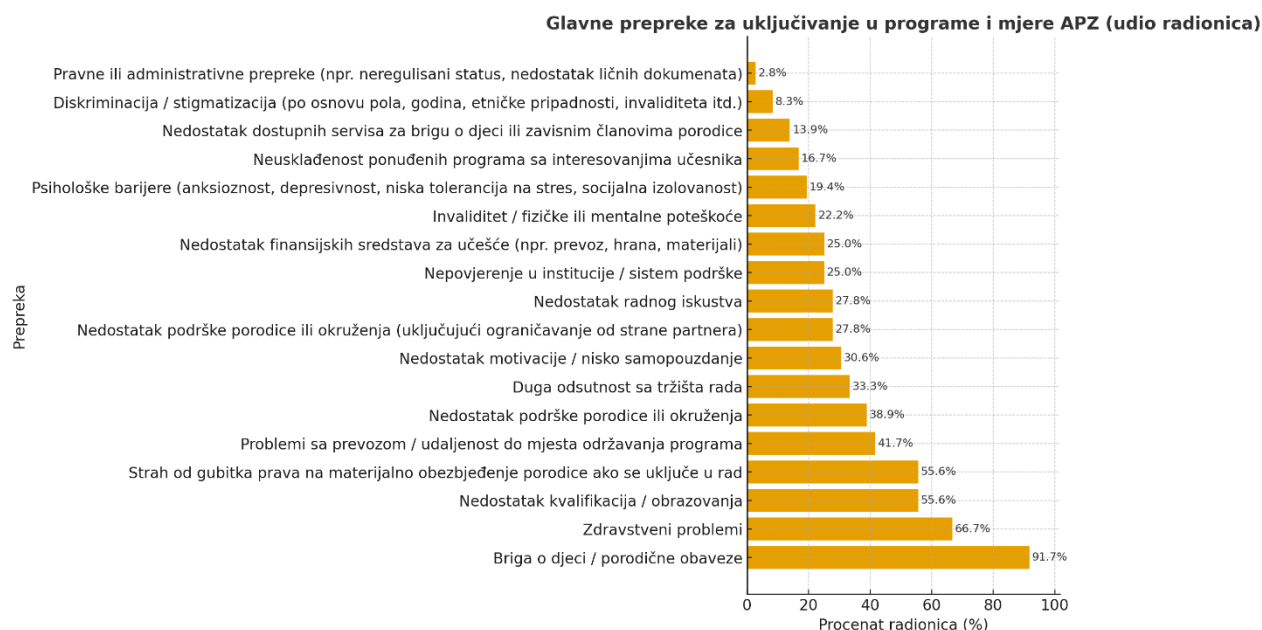
- želja za društvenom uključenosti i osjećajem korisnosti,
- potreba za ličnim razvojem i samopouzdanjem,
- želja za socijalnim kontaktima i razmjenom iskustava,
- motivacija vezana za korisne savjete, podršku savjetnika i povjerenje u Zavod,
- kao i izražena nada u promjenu lične situacije kroz veće uključivanje u aktivnosti Zavoda.

Sveukupno, dobijeni nalazi ukazuju da su učesnici, osim ekonomskih, isticali i psihološke i socijalne motive koji doprinose njihovoj aktivaciji. Ovakva struktura odgovora potvrđuje da su motivacione radionice imale višestruku funkciju ne samo informativnu, već i podsticajnu i osnažujuću čime se doprinosi dugoročnijem cilju: većoj zapošljivosti i socijalnoj inkluziji najranjivijih grupa.

Prepreke za uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja

Poglavlje „Prepreke za uključivanje u mjere aktivne politike zapošljavanja (APZ)” usmjereno je na identifikaciju ključnih faktora koji ograničavaju aktivno učešće nezaposlenih lica, posebno žena i korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice, u programima Zavoda. Cilj ovog dijela upitnika bio je da se, na osnovu zapažanja savjetnika i izjava učesnika, utvrdi koje barijere najčešće utiču na njihovu pasivnost, nedostatak motivacije ili otežano uključivanje u mjere podrške zapošljavanju.

Ovo poglavlje ima poseban značaj jer omogućava da se, osim motivacionih faktora, sagledaju i strukturne, socijalne i lične prepreke koje umanjuju efekat postojećih programa. Prepoznate barijere poput niskog obrazovanja, brige o djeci, nedostatka samopouzdanja, zdravstvenih problema ili ograničenog pristupa informacijama predstavljaju osnovu za unapređenje planiranja i prilagođavanje budućih mjera aktivne politike zapošljavanja potrebama najugroženijih grupa.

1. Dominantne prepreke i njihov profil

- **Briga o djeci / porodične obaveze (91,7% radionica)** – Ovo je najčešće navedena barijera i direktno objašnjava zašto, i pored izraženih motiva, dio učesnika ostaje na nivou „umjerene“ zainteresovanosti (55,6%), a ne prelazi u visoku uključenost. Nalaz je konzistentan sa strukturom uzorka (žene čine 71,9% svih učesnika) i fokusom na korisnice MOP-a; u praksi, organizacioni uslovi (briga o djeci, starijima, članovima porodice) ograničavaju vrijeme i mobilnost.
- **Zdravstveni problemi (66,7%)** – U kombinaciji sa dugom odsutnošću sa tržišta rada (33,3%) i niskim samopouzdanjem (30,6%), objašnjavaju segment radionica ocijenjenih kao „nedovoljno zainteresovani“ (19,4%). Ovo ukazuje na potrebu jačanja mjera rehabilitacije, savjetovanja i postepenog povratka radu (npr. prilagođene obuke, fleksibilni termini).
- **Nedostatak kvalifikacija / obrazovanja (55,6%) i nedostatak radnog iskustva (27,8%)** – U direktnoj su vezi sa najčešćim motivima: sticanje novih znanja i vještina (53%) i praktično iskustvo (iako rjeđe eksplicitno navedeno). Učesnice motivisane učenjem jasno vide barijeru koju treba otkloniti što podržava širenje kratkih, praktičnih, lokalno dostupnih obuka.
- **Strah od gubitka prava na MOP ako se uključe u rad (55,6%)** – Ovo je kritična institucionalna barijera: čak i kada postoje motivi poput zapošljavanja / stabilnih prihoda (≈69%) ili ekonomske samostalnosti (≈39%), zabrinutost za gubitak socijalne

zaštite koči tranziciju. Ovaj nalaz objašnjava dio „umjerene“ zainteresovanosti: želja postoji, ali rizik se doživljava kao previsok.

- **Problemi sa prevozom / udaljenost (41,7%)** – Geografske specifičnosti sjevernog i centralnog regiona (gdje su radionice sprovedene) čine pristup programima logistički zahtjevnijim. Ovo je u skladu sa rasporedom i frekvencijom radionica u manjim sredinama i varirajućim brojem učesnika po radionici (1–18; prosjek 10,6).
- **Nedostatak podrške porodice / okruženja (38,9% + 27,8% – uključujući ograničavanje od strane partnera)** – Socijalne norme i intra-porodična dinamika utiču na odluke žena o uključivanju u programe. Ovaj nalaz je tesno povezan sa motivom „želja da budu pozitivan primjer djeci/porodici“ (≈30,6%) – prisutan je unutrašnji motiv, ali ga spoljne okolnosti često potiskuju.
- **Nisko samopouzdanje / motivacija (30,6%)** – U suprotnosti s tim, četvrtina do trećine radionica bilježi nižu motivaciju, što potvrđuje potrebu za kontinuiranim motivacionim radom i psihološkom podrškom, uprkos tome što je 22,2% radionica ocijenjeno kao „veoma zainteresovani“.
- **Pravne/administrativne prepreke, diskriminacija/stigmatizacija (do 8–9%) i nedostatak dostupnih servisa brige (13,9%)** – Manje frekventne, ali važne jer se kumulativno „nakupljaju“ sa drugim barijerama i stvaraju efekat obeshrabrivanja.

2) Kako se prepreke prelamaju kroz motivacione obrasce

- Tamo gdje dominiraju motivi ekonomske sigurnosti (zapošljavanje, stabilni prihodi), najčešće „presijecaju“ barijere MOP rizika i nedostatka kvalifikacija. Zaključak: učesnicama je potreban sigurni prelaz (npr. fazne mjere, garantovana tranzicija prava) i kratke obuke usklađene s lokalnim poslodavcima.
- Kod motiva učenja (nove vještine, kvalifikacija, praksa) prepreke su pretežno logističke (prevoz, briga o djeci) i psihološke (samopouzdanje). Zaključak: lokalizovane, fleksibilne, modularne obuke uz podršku za čuvanje djece i pokrivanje troškova učešća.
- Kod motiva preduzetništva (53%) barijere su nedostatak iskustva, finansija i podrške. Zaključak: mikro-mentorski program i „light“ grantovi/vaučeri za start-up korake (registracija, oprema manjeg obima), uz savjetovanje.

3) Veza sa rasporedom, lokacijama i strukturom učesnika

Radionice su održane u 13 opština sjevernog i centralnog regiona, 36 radionica u periodu 20.09–24.10.2025, sa prosječno 11 učesnika. Ovakav raspored je omogućio hvatanje realnih logističkih barijera (prevoz/udaljenost) i porodičnih obaveza u sredinama gdje su one tipično izraženije.

Žene čine 72% učesnika; u 72% radionica učesnici su bili isključivo korisnici MOP-a, a u dodatnih 14% mješovite grupe. Ovaj fokus pojašnjava zašto barijere vezane za porodične obaveze i strah od gubitka prava tako snažno isplivavaju: ciljna grupa je zaista dominantna u uzorku.

Nivoi zainteresovanosti (55,6% umjereno; 22,2% visoko) sugerišu da su motivacione osnove prisutne, ali prepreke „drže“ dio grupe u zoni opreznog čekanja. Time se potvrđuje vrijednost motivacionih radionica kao okidača, ali i potreba da iza njih odmah stoje operativne mjere koje uklanjaju barijere.

4) Implikacije za dizajn mjera i naredne korake

- Fleksibilnost i podrška za brigu o djeci: vaučeri za čuvanje djece tokom obuke/prakse, termini u „školskim“ satima, mogućnost online/hibrid formata gdje je realno.
- Sigurna tranzicija sa MOP-a: jasna komunikacija i pilot-mehanizmi „step-down“ ukidanja prava (postepeno, uz zaštitne pragove prihoda) da bi se umanjio strah od gubitka zaštite.
- Finansijska i logistička potpora: refundacija prevoza/obroka, lokalizacija obuka (satelitske učionice u opštinama s najvećim barijerama).
- Kratke, praktične, modularne obuke uz praksu: direktno ciljaju na „nedostatak kvalifikacija/iskustva“ i ujedno podižu samopouzdanje.
- Mentorska i psihosocijalna podrška: rad na samopouzdanju, peer-grupe, „success stories“ iz iste zajednice odgovaraju na barijere niske motivacije i duge odsutnosti sa tržišta rada.
- Preduzetništvo „light“: brzi mentori, mikro-grantovi, administrativni „one-stop“ punktovi odgovaraju na visoku motivaciju za sopstveni biznis.

Ukupan obrazac je dosljedan: motivacija postoji (češće umjerena, a u četvrtini slučajeva visoka), naročito za posao, stabilne prihode, učenje i preduzetništvo. Međutim, porodične obaveze, zdravlje, kvalifikacije/iskustvo i institucionalni strah od gubitka MOP-a predstavljaju ključne blokatore. S obzirom na to da je uzorak dominantno ženski i MOP-orijentisan, upravo te barijere „boje“ cjelokupnu sliku. Rješenje je u spajanju motivacionih radionica sa brzim, konkretnim, zaštitnim mjerama (logistička, finansijska i socijalna podrška

uz fleksibilne obuke i sigurna tranzicija sa MOP-a), što omogućava da zabilježena motivacija preraste u stvarno uključivanje i zapošljavanje.

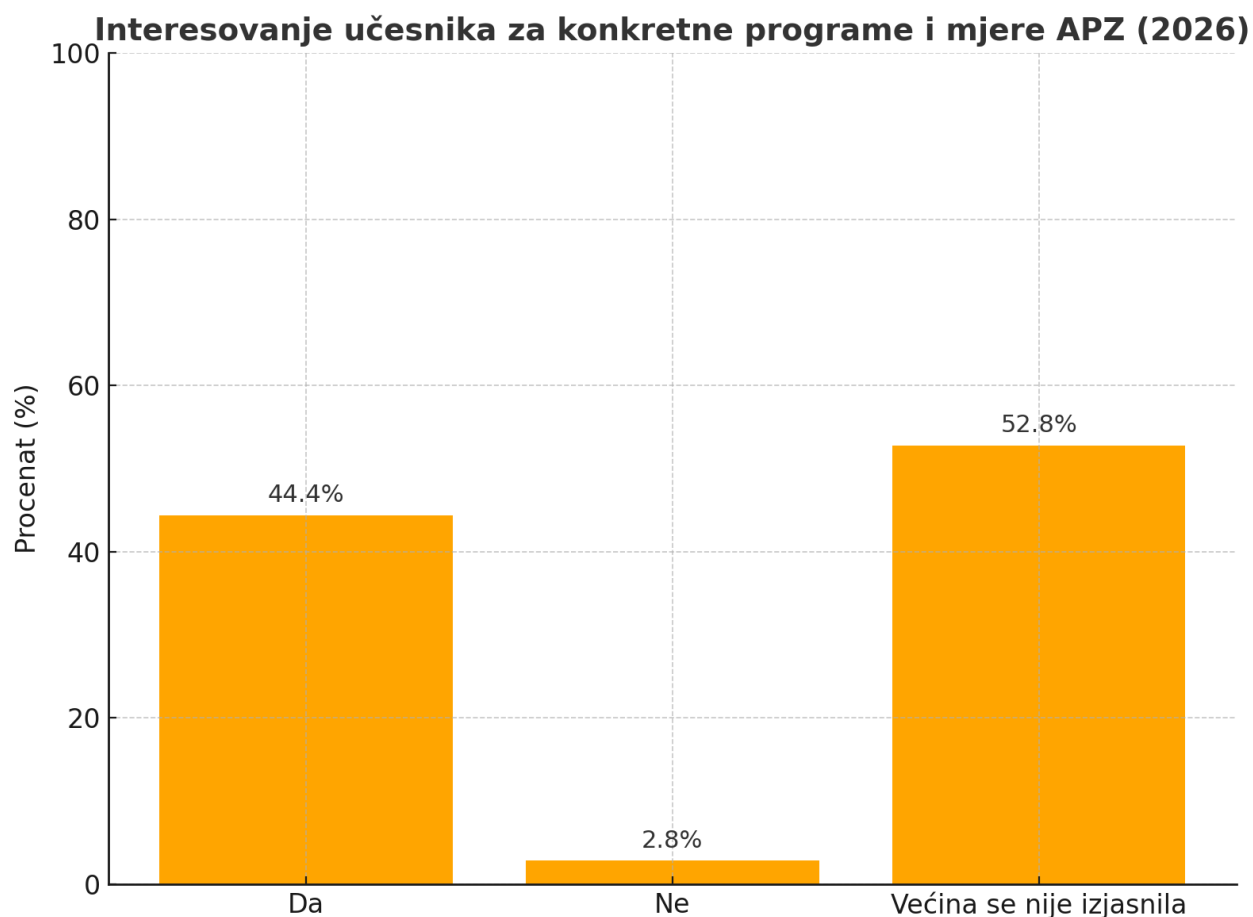
Konkretna uključivanja i preporuke

Poglavlje „Konkretna uključivanja i preporuke“ predstavlja završni dio upitnika i ima za cilj da objedini konkretne rezultate motivacionih radionica i zapažanja savjetnika Zavoda o spremnosti učesnika za uključivanje u mjere i programe aktivne politike zapošljavanja (APZ), kao i da pruži praktične preporuke za unapređenje pristupa ovoj ciljnoj grupi.

Kroz ovo poglavlje procjenjuje se koliko je motivacija, o kojoj su prethodno prikupljeni podaci, prerasla u konkretnu spremnost za akciju prijavu na obuke, javne radove, programe osposobljavanja, subvencionisano zapošljavanje ili preduzetničke inicijative. Na taj način, ovo poglavlje ne sagledava samo deklarativni nivo interesa, već i realne namjere učesnika da preduzmu naredne korake ka zapošljavanju.

Osim toga, prikupljeni komentari i preporuke savjetnika omogućavaju da se identifikuju specifične potrebe, sistemske praznine i prijedlozi za unapređenje postojećih mjera APZ, uključujući prijedloge za bolju koordinaciju sa lokalnim zajednicama, prilagođavanje obuka, uvođenje dodatnih servisa podrške i povećanje pristupačnosti programa.

Značaj ovog poglavlja ogleda se u tome što ono povezuje sve prethodne nalaze o profilu učesnika, njihovim motivima i preprekama sa konkretnim mogućnostima uključivanja i politikama koje treba prilagoditi. Time ono čini most između istraživanja i praktične primjene rezultata u planiranju budućih aktivnosti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Rezultati istraživanja pokazuju da je 44,4% učesnika tokom motivacionih radionica jasno izrazilo interesovanje za konkretne programe i mjere aktivne politike zapošljavanja (APZ) koje bi željeli da pohađaju u 2026. godini. Istovremeno, 52,8% učesnika se nije izjasnilo, dok je svega 2,8% navelo da nije zainteresovano.

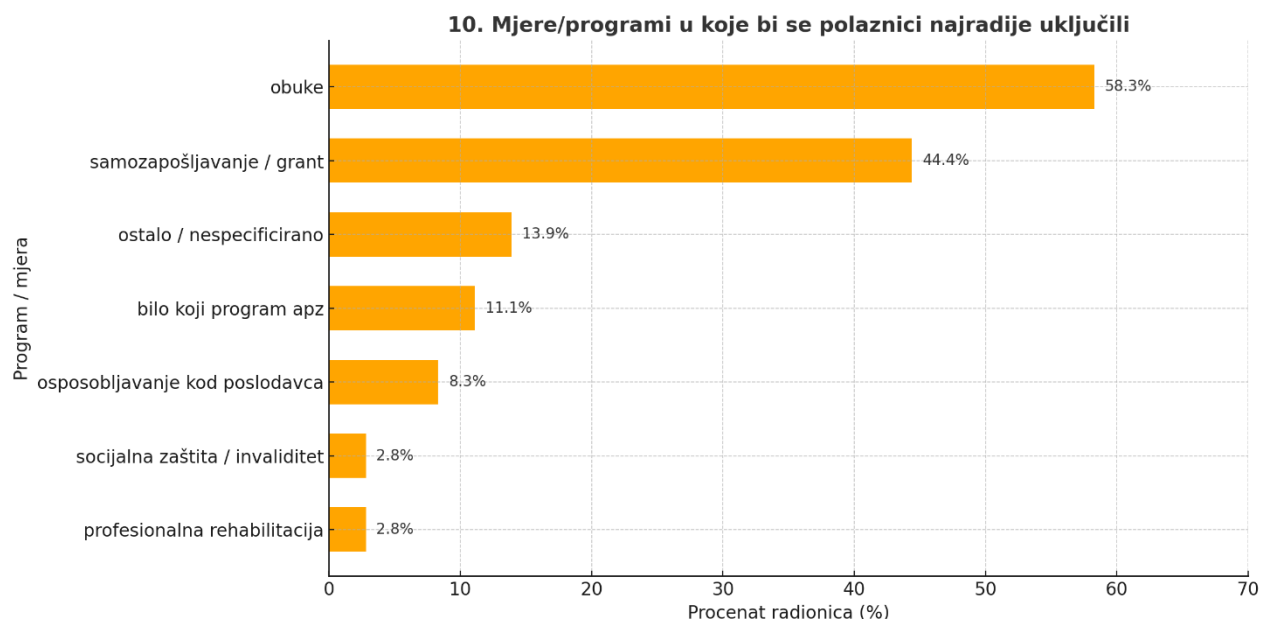
Ovi podaci ukazuju da postoji značajan potencijal za uključivanje ciljne grupe u mjere APZ, jer gotovo polovina učesnika pokazuje realnu spremnost da napravi naredni korak od motivacije ka konkretnoj akciji. Međutim, visok procenat onih koji se nijesu izjasnili upućuje na određeni stepen nesigurnosti, neinformisanosti ili neodlučnosti, što ne treba tumačiti kao pasivnost, već kao potrebu za dodatnim radom savjetnika na pojašnjenju benefita i mogućnosti koje mjere APZ pružaju.

Kada se ovaj nalaz posmatra u kontekstu prethodnih poglavlja, vidljiva je jasna logička veza između izražene umjerene motivacije (55,6%) i dominantnih prepreka koje utiču na donošenje odluke o uključivanju prije svega porodičnih obaveza (91,7%), zdravstvenih problema (66,7%) i straha od gubitka prava na MOP (55,6%). Dakle, iako učesnici pokazuju

interesovanje, mnogi od njih odlažu konačnu odluku dok ne budu sigurni da uključivanje u programe neće ugroziti njihovu egzistencijalnu sigurnost.

Nizak procenat onih koji su se izjasnili kao nezainteresovani (2,8%) sugerise da potpuno pasivnih učesnika gotovo da nema, što potvrđuje da motivacione radionice ispunjavaju svoju svrhu podstiču razmišljanje o aktivaciji i otvaraju prostor za budući angažman.

Sveukupno, rezultati ovog pitanja ukazuju na to da su motivacione radionice uspjele da kod učesnika povećaju svijest o mogućnostima zapošljavanja, ali i da je za prevođenje izražene zainteresovanosti u konkretno uključivanje potrebno osigurati kontinuitet savjetodavne podrške, dodatne informacije o mjerama i jasno objašnjenje finansijskih i socijalnih garancija za korisnike MOP-a.

Analiza odgovora na pitanje „U koje konkretne mjere ili programe bi se najradije uključili polaznici/polaznice radionice?“ pokazuje da učesnici motivacionih radionica najviše interesovanja iskazuju za mjere koje omogućavaju sticanje praktičnih znanja, kvalifikacija i ekonomske samostalnosti. U pitanju je višestruki izbor, što znači da su učesnici mogli navesti više opcija koje smatraju korisnim za svoj profesionalni razvoj.

Najveći broj radionica (58,3%) naveo je obuke, dokvalifikacije, prekvalifikacije, kurseve i programe stručnog usavršavanja kao najpoželjniji oblik uključivanja. Ovakav rezultat jasno potvrđuje nalaze iz prethodnih poglavlja, prema kojima je sticanje novih znanja i vještina jedan od dominantnih motiva učesnika, a istovremeno i odgovor na uočenu prepreku –

nedostatak kvalifikacija i radnog iskustva. Učesnici u najvećem broju izražavaju potrebu za kratkim, praktičnim i lokalno dostupnim obukama, koje bi im omogućile brži povratak na tržište rada.

Na drugom mjestu nalazi se samozapošljavanje i grant programi za pokretanje sopstvenog biznisa (44,4%), što pokazuje izraženu želju učesnika da razviju preduzetničke inicijative i postanu ekonomski nezavisni. Ovaj nalaz je u direktnoj vezi sa motivima koji se odnose na stabilne prihode, samostalnost i poboljšanje kvaliteta života. S obzirom na to da su korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice (MOP) dominantno zastupljeni u uzorku, ovaj interes za preduzetništvo ukazuje na rastuću potrebu za ciljanim mjerama podrške – kroz mentorstvo, mikro-grantove, edukaciju o pokretanju biznisa i administrativnu pomoć.

Manji, ali značajan broj radionica (8,3%) ukazao je na osposobljavanje kod poslodavca i stručnu praksu kao poželjan oblik uključivanja. Ova kategorija je posebno važna za lica koja imaju osnovne kvalifikacije, ali im nedostaje praktično iskustvo. Ujedno, 11,1% učesnika izjasnilo se da bi se uključilo u bilo koji program APZ, što pokazuje otvorenost i spremnost na aktivaciju, bez unaprijed definisanih preferencija – što se može tumačiti kao pozitivan signal za dalji rad savjetnika Zavoda.

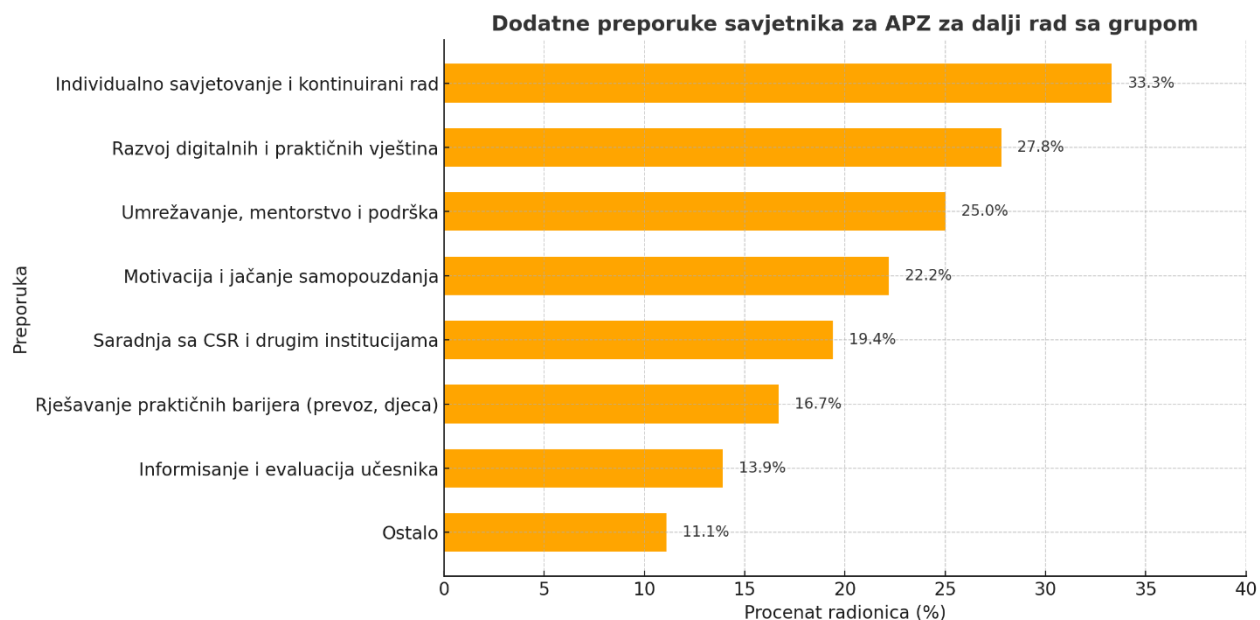
U manjem obimu, kao mogući pravci uključivanja pojavljuju se profesionalna rehabilitacija (2,8%) i teme iz oblasti socijalne zaštite i invaliditeta (2,8%), koje su uglavnom povezane sa učesnicima koji imaju zdravstvene poteškoće ili djelimični invaliditet. Ovi odgovori potvrđuju potrebu za individualizovanim pristupom i bližom saradnjom sa institucijama socijalne i zdravstvene zaštite.

Kategorija „Ostalo“ (13,9% radionica) obuhvata raznovrsne odgovore koji ne pripadaju jasno navedenim grupama, ali pružaju dodatni uvid u razmišljanja učesnika. Među njima su:

- izražena želja za nastavkom informativno-motivacionih radionica,
- interesovanje za konkretne kurseve poput rukovaoca mašina za zemljane radove ili kurs engleskog jezika,
- navođenje pripravnčkog staža i sticanja prve kvalifikacije,
- opšti odgovori poput „sticanje ključnih vještina“, kao i
- slučajevi gdje se učesnici nijesu izjasnili o željenim mjerama.

Ova grupa ukazuje na potrebu za širim spektrom ponude, koji obuhvata ne samo standardne mjere APZ, već i dopunske aktivnosti – kao što su kursevi stranih jezika, digitalnih vještina ili dodatne motivacione sesije, koje učesnicima pomažu da jasnije prepoznaju svoje mogućnosti i interese.

Ukupno posmatrano, rezultati potvrđuju da su učesnici radionica spremni i motivisani da se aktivno uključe u različite programe Zavoda, ali preferiraju one koji im omogućavaju konkretan napredak i brzu vidljivost rezultata. Njihovi izbori odražavaju kombinaciju pragmatičnih potreba (obuke i praksa) i razvojnih aspiracija (samozapošljavanje i preduzetništvo). Ovi nalazi predstavljaju važan signal za planiranje mjera u 2026. godini – posebno u pogledu jačanja lokalno dostupnih, fleksibilnih obuka, razvoja mikro-preduzetničkih programa i povezivanja sa poslodavcima koji mogu obezbijediti stručnu praksu i osposobljavanje na radnom mjestu.

Analiza odgovora savjetnika Zavoda za zapošljavanje pokazuje da su tokom motivacionih radionica identifikovani brojni elementi koji mogu unaprijediti dalji rad sa korisnicima, ali i doprinijeti razvoju efikasnijih mjera aktivne politike zapošljavanja (APZ). Preporuke su u najvećem broju bile usmjerene na potrebu za individualizovanim pristupom, jačanjem kompetencija učesnika i uklanjanjem praktičnih barijera koje otežavaju njihovo aktivno uključivanje.

Najčešće preporuke (zabilježene u 33,3% radionica) odnose se na individualno savjetovanje i kontinuirani rad sa korisnicima. Savjetnici naglašavaju da učesnici, posebno korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice (MOP) i dugoročno nezaposlena lica, zahtijevaju više vremena, pažnje i personalizovanih planova. Ova preporuka je u direktnoj vezi sa nalazima iz ranijih poglavlja – iako su mnogi učesnici pokazali umjerenu do visoku motivaciju, kod

većine postoji nesigurnost i potreba za dodatnim ohrabriranjem prije nego što preduzmu konkretne korake ka zapošljavanju.

Sličan značaj imaju i preporuke vezane za razvoj digitalnih i praktičnih vještina (27,8%), koje se nadovezuju na nalaz iz 10. pitanja, gdje su obuke, prekvalifikacije i dokvalifikacije prepoznate kao najpoželjniji vid uključivanja. Savjetnici su isticali potrebu da se u ponudu Zavoda češće uvrste kursevi informatičke pismenosti, pisanja biografije, komunikacije sa poslodavcima i finansijske pismenosti, što bi učesnicima olakšalo pristup tržištu rada i povećalo njihovu samostalnost.

U oko četvrtine radionica (25%) istaknuta je potreba za umrežavanjem, mentorstvom i zajedničkom podrškom kroz formiranje lokalnih mreža žena, saradnju sa udruženjima i organizacijama civilnog sektora, te uključivanje uspješnih pojedinaca koji bi mogli poslužiti kao mentori. Ova preporuka nadovezuje se na nalaze o važnosti socijalne podrške i osjećaja pripadnosti, posebno u sredinama gdje su učesnici suočeni sa izolacijom i niskim samopouzdanjem.

Takođe, motivacija i jačanje samopouzdanja (22,2%) izdvojeni su kao ključni aspekt daljeg rada. Savjetnici ukazuju da, iako su učesnici prepoznali sopstvenu potrebu za promjenom, kod mnogih je i dalje izražen osjećaj nesigurnosti, što zahtijeva kontinuirane motivacione aktivnosti, ohrabriranje i pozitivne primjere uspješnih polaznika. Ova preporuka je u potpunosti saglasnosti sa nalazima iz poglavlja o preprekama, gdje su nisko samopouzdanje i strah od neuspjeha bili među najčešće navedenim izazovima.

Oko petine preporuka (19,4%) odnosi se na jačanje saradnje sa centrima za socijalni rad, lokalnim samoupravama i drugim institucijama, čime bi se omogućio cjelovit pristup korisnicima. Ova preporuka odražava iskustvo savjetnika na terenu, koji prepoznaju da se socijalna i ekonomska podrška moraju povezati – posebno kod žena koje su ujedno korisnice MOP-a i suočene sa porodičnim obavezama, zdravstvenim problemima ili nedostatkom prevoza.

Savjetnici su u 16,7% radionica posebno ukazali na potrebu da se riješe praktične barijere – prije svega, problemi sa prevozom i nedostatak podrške za brigu o djeci, koji su u ranijim dijelovima istraživanja identifikovani kao najdominantnije prepreke za aktivno uključivanje. U manjem, ali značajnom broju (13,9%), preporučeno je bolje informisanje učesnika, evaluacija radionica i praćenje njihovih narednih koraka, što bi doprinijelo sistematičnijem planiranju i procjeni efekata.

Kategorija „Ostalo“ (11,1%) obuhvata različite, ali tematski srodne prijedloge od ideja da se uvedu dodatne radionice iz ličnog razvoja i društvene integracije, do sugestija o uključivanju

stručnjaka iz drugih oblasti (npr. zdravstvenih radnika, pravnika ili lokalnih preduzetnika) u naredne cikluse. Iako rjeđe pominjane, ove preporuke potvrđuju široko razumijevanje potreba korisnika i spremnost savjetnika da pristupe problemu integrirano.

Sveukupno, preporuke savjetnika ukazuju na to da su motivacione radionice uspješno prepoznate kao važan prvi korak ka aktivaciji najranjivijih grupa, ali i da njihova održivost zavisi od daljeg, sistemskog rada. Ključne poruke koje proizlaze iz ovih nalaza mogu se sažeti u tri strateška pravca:

- **Kontinuitet i individualizacija:** stalna, personalizovana podrška kroz savjetovanja i planiranje razvoja.
- **Fokus na kompetencije i praksu:** kratke, primjenjive obuke koje vode ka konkretnom zapošljavanju ili samozapošljavanju.
- **Intersektorska saradnja i uklanjanje prepreka:** bolja koordinacija sa lokalnim institucijama i praktična podrška korisnicima.

Ovim se potvrđuje da motivacione radionice imaju višestruki efekat: osim što povećavaju svijest o mogućnostima zapošljavanja, one pomažu u osnaživanju, informisanju i povezivanju učesnika sa sistemom podrške, čime predstavljaju važnu kariku između motivacije, obuke i stvarnog uključivanja u tržište rada.

Glas nezaposlenih žena i korisnika MOP-a: preporuke za unapređenje mjera aktivne politike zapošljavanja

Na osnovu rezultata istraživanja sprovedenog među učesnicama motivacionih radionica, jasno se uočava da mjere aktivne politike zapošljavanja (APZ) treba dodatno prilagoditi potrebama, mogućnostima i životnim okolnostima osoba koje su dugo van tržišta rada, naročito žena i korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice (MOP). Rezultati pokazuju da je riječ o grupi koja posjeduje visoku unutrašnju motivaciju, ali se suočava sa strukturnim i socijalnim barijerama koje ograničavaju njihovu aktivaciju.

Najveći broj učesnica i učesnika radionica pokazao je interesovanje za uključivanje u programe obuka, dokvalifikacija i prekvalifikacija (58,3%), kao i za samozapošljavanje i pokretanje sopstvenog biznisa (44,4%). Glavni motivi za aktivno uključivanje odnose se na želju za ekonomskom sigurnošću, sticanjem novih vještina i mogućnošću samostalnog prihoda, dok se najčešće prepreke odnose na porodične obaveze (91,7%), zdravstvene poteškoće (66,7%), strah od gubitka socijalnih prava (55,6%) i nedostatak prevoza.

Iako je opšti nivo zainteresovanosti ocijenjen kao umjeren do visok, učesnici su istakli potrebu za dužim, sistematičnijim i individualnim radom sa savjetnicima Zavoda, kao i za fleksibilnim i pristupačnim programima koji uzimaju u obzir realne uslove u kojima žive.

Na osnovu analize odgovora savjetnika i učesnika, formulisane su preporuke za unapređenje mjera aktivne politike zapošljavanja i za razvoj novih programa koji bi mogli biti uključeni u naredni Katalog mjera APZ.

1. Program „Korak bliže tržištu rada” – kombinovana obuka i praksa

Rezultati pokazuju da učesnici najviše interesovanja pokazuju za stručne obuke sa praktičnim dijelom rada, posebno u oblastima ugostiteljstva, trgovine, njege, administracije i uslužnih djelatnosti.

Program „Korak bliže tržištu rada“ predviđa modularne obuke u trajanju od 4 do 8 sedmica, u kombinaciji sa osposobljavanjem kod poslodavca, uz finansijsku podršku i mentorstvo Zavoda. Obuke bi se fokusirale na sticanje mikrokvalifikacija, priznavanje prethodno stečenog iskustva i tranziciju iz učenja u zapošljavanje. Na taj način bi se smanjio jaz između obuke i posla, a korisnici bi imali realnu priliku za zapošljavanje odmah po završetku programa.

2. Program „Put do samostalnosti” - podrška samozapošljavanju i ženskom preduzetništvu

Gotovo polovina učesnika izrazila je interesovanje za samozapošljavanje kao dugoročni cilj. Program „Put do samostalnosti“ bio bi usmjeren na žene i korisnike MOP-a koji imaju poslovnu ideju, ali im nedostaju znanja, iskustvo i početni kapital. Program bi uključivao obuke iz oblasti upravljanja biznisom, finansijske pismenosti i marketinga, zatim grantove malih iznosa i mentorsku podršku u trajanju od šest mjeseci. Na taj način bi se preduzetništvo pozicioniralo kao realna i održiva opcija zapošljavanja za ranjive grupe, uz fokus na porodične i kućne djelatnosti, domaću radinost i usluge u zajednici.

3. Program „Podrška da učestvujem” – uklanjanje barijera za uključivanje

Jedna od najizraženijih prepreka identifikovanih u istraživanju odnosi se na porodične obaveze, brigu o djeci i nedostatak prevoza. Program „Podrška da učestvujem“ obuhvatao bi refundaciju troškova prevoza i ishrane, dnevne naknade tokom obuke, kao i posebne podsticaje za žene sa djecom, kroz fleksibilne termine, online module i podršku za čuvanje djece. Ovim bi se značajno povećala dostupnost programa, smanjio broj odustajanja i omogućilo uključivanje osoba koje trenutno nisu u mogućnosti da učestvuju u standardnim oblicima obuka.

4. Program „Druga šansa za aktivaciju” – integrisana podrška dugoročno nezaposlenima

Savjetnici Zavoda su istakli potrebu za posebnim pristupom osobama koje su duže od pet godina van tržišta rada. Program „Druga šansa za aktivaciju“ predstavljao bi kombinaciju motivacionih radionica, individualnog savjetovanja, karijernog planiranja, kratkih obuka i mentorskog praćenja tokom zapošljavanja. Ovaj program bi imao snažnu psihosocijalnu komponentu, uz podršku centara za socijalni rad i lokalnih zajednica, čime bi se doprinijelo postepenoj reintegraciji u radni proces i socijalnom osnaživanju korisnika.

5. Program „Digitalno osnaživanje” – razvoj digitalnih i komunikacionih vještina

Istraživanje je potvrdilo da su digitalne i komunikacione vještine među najdeficitarnijima. Program „Digitalno osnaživanje“ uvođio bi obavezne module digitalne i komunikacione pismenosti u sve obuke Zavoda – korišćenje interneta, elektronska komunikacija, upravljanje podacima i pisanje radne biografije. Ove vještine su preduslov za aktivno učešće na tržištu rada, posebno za žene iz manjih sredina koje ranije nijesu imale priliku da razvijaju digitalne kompetencije.

6. Program „Zajedno do uspjeha” – umrežavanje i lokalna podrška

Savjetnici su preporučili formiranje lokalnih mreža podrške kroz saradnju Zavoda sa opštinama, centrima za socijalni rad, nevladinim organizacijama i preduzetnicima. Program „Zajedno do uspjeha“ podrazumijevao bi lokalne partnere koji bi pomagali u implementaciji obuka i mentorstvu, kao i kreiranje baze dobrih praksi i uspješnih priča. Na taj način bi se osigurao održiv model podrške i veća socijalna uključenost učesnika.

7. Program „Jednostavnije do podrške” – bolja informisanost i dostupnost

Rezultati pokazuju da dio učesnika nije dovoljno upoznat sa mjerama APZ-a i uslovima za uključivanje. Program „Jednostavnije do podrške“ predviđa unapređenje komunikacije i vidljivosti aktivnosti Zavoda, putem redovnih info-dana, jednostavnijih formulara i digitalnih obavještenja. Uvođenjem „jednog prozora“ za sve programe i lokalnih kontakt tačaka u svakoj opštini, povećala bi se transparentnost, povjerenje korisnika i brzina protoka informacija.

Predloženi programi predstavljaju sistematski odgovor na izazove identifikovane tokom motivacionih radionica i mogu poslužiti kao osnova za novi, inkluzivniji pristup aktivnim mjerama zapošljavanja.

Učesnici su jasno pokazali da žele da rade, uče i budu dio tržišta rada, ali da im je potrebna ciljana, dostupna i praktična podrška.

Kombinovanjem obuka, finansijskih podsticaja, psihosocijalne podrške i intersektorske saradnje, Zavod za zapošljavanje Crne Gore može razviti model koji spaja motivaciju, osposobljavanje i zapošljavanje u jedinstven, održiv sistem u kojem svaka mjera donosi

vidljiv napredak, stvarne rezultate i novu priliku za uključivanje onih koji su najduže bili na marginama tržišta rada.

Zaključak

Rezultati istraživanja sprovedenog među učesnicama i učesnicima motivacionih radionica ukazuju na jasnu spremnost nezaposlenih da se aktivno uključe u programe Zavoda za zapošljavanje, ali i na činjenicu da je za ostvarivanje tog potencijala neophodno ukloniti niz praktičnih, socijalnih i informativnih prepreka.

Istraživanje je pokazalo da većina nezaposlenih naročito žena i korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice (MOP) ima izraženu želju da radi i stiče nova znanja, ali da ih u tome najčešće ograničavaju porodične obaveze, nedostatak kvalifikacija, zdravstveni problemi i strah od gubitka prava. Upravo zato, uspjeh mjera aktivne politike zapošljavanja (APZ) ne zavisi samo od njihove dostupnosti, već i od načina na koji su organizovane, predstavljene i podržane.

Motivacione radionice su se pokazale kao važan i efikasan prvi korak u procesu aktivacije pasivnih korisnika, jer doprinose osnaživanju, informisanju i stvaranju povjerenja između nezaposlenih i savjetnika Zavoda. Učesnici su kroz otvoren dijalog i grupni rad pokazali da žele da promijene svoj status, ali da očekuju konkretnu i održivu podršku obuke povezane sa realnim tržištem rada, finansijske podsticaje tokom učešća i individualno savjetovanje nakon završetka programa.

Preporuke savjetnika Zavoda dodatno potvrđuju važnost personalizovanog pristupa, jačanja digitalnih i praktičnih vještina, umrežavanja sa lokalnim partnerima i obezbjeđivanja socijalnih i logističkih uslova koji omogućavaju veću dostupnost programa. Njihova zapažanja ukazuju da je potrebno uspostaviti kontinuitet u radu sa korisnicima od motivacije, preko osposobljavanja, do zapošljavanja i praćenja napretka.

Ovo istraživanje potvrđuje da je aktivna politika zapošljavanja najefikasnija onda kada je usmjerena na čovjeka, kada prepoznaje njegove realne mogućnosti i pruža podršku korak po korak. Uspjeh Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u narednom periodu zavisice od sposobnosti da se taj pristup pretvori u praksu kroz fleksibilne, dostupne i rezultatno orijentisane programe, koji istovremeno jačaju zapošljivost, samopouzdanje i socijalnu uključenost najranjivijih grupa.

Na taj način, motivacione radionice ne predstavljaju samo projekat, već temeljni mehanizam socijalne i radne integracije, koji doprinosi stvaranju inkluzivnijeg, pravednijeg i održivijeg tržišta rada u Crnoj Gori.

Poruka Zavoda za zapošljavanje Crne Gore

Drage učesnice motivacionih radionica, nezaposlene žene i korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice, poštovani savjetnici za mjere aktivne politike zapošljavanja i savjetnici za evidenciju i posredovanje pri zapošljavanju,

Vaše iskustvo, posvećenost i iskreno učešće u ovom istraživanju predstavljaju snažan doprinos unapređenju rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Zajedno ste pokazali da promjena počinje kada se motivacija učesnika i podrška savjetnika povežu u zajednički cilj, stvaranja realnih mogućnosti za zapošljavanje, učenja i ličnog napretka. Rezultati istraživanja pokazuju da među nezaposlenima postoji velika želja da rade, uče i doprinesu svojoj zajednici, ali i da su im potrebni programi koji su praktični, dostupni i usklađeni sa njihovim životnim okolnostima. Istovremeno, iskustva savjetnika ukazuju da je za uspješnu aktivaciju potrebno više individualnog rada, dodatnih obuka i jača saradnja institucija na lokalnom nivou.

Zato će Zavod, oslanjajući se na vaše preporuke i zapažanja, u narednom periodu razvijati obuke sa praktičnim dijelom rada i mikrokvalifikacijama, jačati podršku za samozapošljavanje i žensko preduzetništvo, te omogućiti refundaciju troškova prevoza, ishrane i učešća u programima. Posebna pažnja biće posvećena ženama i dugoročno nezaposlenima kroz programe koji kombinuju motivaciju, mentorstvo, obuku i zapošljavanje.

Hvala vam što ste svojim radom, iskrenošću i zalaganjem doprinijeli da Zavod bolje razumije potrebe građana i da zajedno gradimo otvoren, dostupan i podržavajući sistem. Zajedno stvaramo Zavod koji sluša, razumije i djeluje – Zavod koji je uz svakog građanina na putu od motivacije do zaposlenja.

Od osnaživanja do zaposlenja – svaka radionica, svaki razgovor i svaka prilika čine razliku.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore

Sektor za mjere aktivne politike zapošljavanja

E-mail: zzzcg@zzzcg.me

Adresa: Bulevar revolucije br. 5 81000 Podgorica, Crna Gore

Podgorica,
Oktobar 2025.

